

TEMA: Linné

Kulturvärden utges av Statens fastighetsverk med fyra nummer om året

Postadress Box 2263, 103 16 Stockholm

Gatuadress Järntorget 84

Telefon 08-696 70 00

Telefax 08-696 70 01

E-post kulturvarden@sfv.se

www.sfv.se

ISSN 1104-845X

Ansvarig utgivare och redaktör

Hans Landberg

Artikelförfattarna svarar för artiklarnas innehåll. Endast artiklar signerade SFV samt s. 3 uttrycker myndighetens åsikt.

Medverkande i detta nummer

Bo Jonsson, Hans Landberg, Monnica Söderberg.

Foto/Illustrationer

Nina Broberg 2, 3, 16, 18, 32, 34, 36, 37; Anders Damberg 8; Thomas Fahlander 6, 7, 10, 13, 19a, 20, 22b, c, 24a, c, d, 26, 28, 35a, 39, 40b, 41b, 42a, b, 43b, 44; Annika Gudmundsson 19c, 35b; Sören Hallgren 17b, c; Bengt Hedberg 4, 5; Samuel Karlsson 17a; KVA 4a, 12; Åke E:son Lindman 38, 40a, 41a, 42c, 43a; LMV 22a; Per Nelander 15; Olle Norling 14, 19b; RA 31.

Omslag

Entrén till Linnés sovrum på Hammarby.

Foto: Nina Broberg.

Produktion Statens fastighetsverk

Layout och typografi Marie Glase

Tryckeri Trydells, Laholm

Prenumeration Se sista sidan!

www.kulturvarden.se

Utges av Statens fastighetsverk

Hans Landberg, redaktör: Att det i år är 300 år sedan Carl von Linné föddes lär knappast ha undgått någon. Eftersom Statens fastighetsverk har fått förtroendet att vårda många av de byggnader och miljöer som är förknippade med Linnés liv och verksamhet, känns det naturligt att vi ägnar ett helt nummer av Kulturvärden åt just Linné och hans miljöer.

Jag kan inte säga att jag kände till Linné särskilt väl innan jag började arbetet med det här numret. Jag minns honom knappt från skoltiden, trots att jag tillhörde den förmodligen sista generationen skolbarn som samlade och pressade växter i linneansk efterföljd.

Han framstod för mig, och säkert för många andra, som en chosofri anspråkslös och enkel person som 'satt under sin kork och luktade på blommorna'.

Nu, då jag fått tillfälle att läsa mycket av vad han skrivit och kanske framför allt mycket av det som skrivits om honom, har min bild blivit betydligt mer komplex. Charmfull men självupptagen, missunn-sam, inbilsk och fåfäng är den bild som tonar fram. Han skröt gärna och ljög då det passade honom. Han var ytterst lättsårad och känslig för kritik. Han var med andra ord som folk är mest.

Även om hans brister var många så var hans förtjänster fler. Hans sätt att klassificera och namnge naturen har gjort att han blivit vår internationellt mest kände vetenskapsman. Han har också satt svårutplånliga spår i den svenska folksjälen. Knappt någonstans i världen fäster man så stor vikt vid namnen på växter och djur. För svensken är en blomma inte bara en blomma. Den är en vitsippa, en blåklint eller ett tjärblomster. Fåglarna är talgoxar och blåmesar och vi bryr oss verkligen om att kunna se skillnaden. Det tror jag vi kan tacka Linné för.

- 3 LEDARE Nationella kulturarvet – Linné
- 4 Carl von Linné – Blomsterkonungen
- 6 Linnéminnena i Uppsala
- 8 'Mitt Elysium' – Linnéträdgården i Uppsala
- 14 Svartbäcksgatan 27 – Carl von Linnés hem 1743–1778
- 20 Hammarby – 3 1/8 mantal berustat säteri
- 32 Lustgården på väggen – blomsterplanschererna på Linnés Hammarby
- 38 Ekskogen och Visingsö
- 44 'Intet öra för musik' – Linnés vevpositiv

www.kulturvarden.se

Nationella kulturarvet – Linné

JUBILEUMSÅRET 2007 är det inte bara 310 år sedan den första överintendenten, Statens fastighetsverks (SFV) föregångare, såg dagens ljus utan även 300 år sedan Carl von Linné föddes. Få svenskar har haft en sådan betydelse för utvecklingen av kunskap som Linné. Få svenskar har nått en så stor internationell ryktbarhet. Linné har satt många och påtagliga avtryck i historien. Det är inte bara forskningen om artbestämningssystemet för växter som vittnar om Linnés storhet. Han hade även andra strängar på sin lyra och var i hög grad en upptäcktsresande, dokumenterat i hans resor runt om i Sverige.

SFV har den stora glädjen att förvalta viktiga kulturmiljöer som minner om Linné och hans omfattande arbete. Naturhistoriska riksmuseet härbärger en stor del av Linnés samlingar av växter och djur. Här finns bland annat stamexemplaret av flera arter, det vill säga det exemplar som arten bestämts från. SFV projekterar för närvarande en tillbyggnad till Botanyhuset i Frescati, Linné-annexet, som ska innehålla miljontals pressade växter. Det finns i sammanhanget anledning att konstatera att det var i Ulriksdals slottsmiljö som Linné 1754 instiftade Museum Adolphi Friderici Regis, föregångaren till Naturhistoriska riksmuseet. Det är samma lokaler där Världsnaturfonden nu bedriver arbete med att bevara levande natur, flora och fauna.

Det är emellertid i, och i anslutning till, Uppsala som SFV har de flesta av de kulturmiljöer som minner om Linné. Det är Botaniska trädgården/Linnéanum, Linnéträdgården och Linnés Hammarby. Inför jubileet har SFV tillsammans med Uppsala universitet gjort omfattande restaureringar av Botaniska trädgården/Linnéanum med bland annat återställande av Thunbergssalen. I Linnéträdgården har Linnémuseet genomgått en mycket pietetsfull och varsam restaurering och efter många turer har ett tillfälligt besökscentrum kommit till. Även i Linnés Hammarby har förberedelser gjorts inför Linnéjubileet.

Linnéjubileet föranleder naturligtvis en mängd

evenemang även på andra platser i landet. Exempel på kulturmiljöer som SFV förvaltar och där sådana aktiviteter genomförs är Lundagård, där Linnésällskapet högtidlighåller med plantering av ett skott från den lind i Småland från vilken släkten Linnæus hämtade sitt namn. Vidare uppmärksammas firandet i Lilla slottsträdgården på Läckö slott, som är en av landets officiella Linnéträdgårdar, under temat «Vilda blommor». Här har den tidigare pergolan ersatts av en helt ny.

Det är sålunda en mängd evenemang som kommer att äga rum och SFV har tillsammans med sina hyresgäster genomfört omfattande renoveringar för att ge Linnéjubileet en värdig inramning. Det kan konstateras att det är ett grannliga arbete att göra de avvägningar mellan nytt och gammalt som krävs när statliga byggnadsminnen med omfattande skyddsföreskrifter ska anpassas till den nya tidens krav. Ett exempel är besöksanläggningen som planerats för Linnéträdgården där överklaganden till slut ledde till att endast en tillfällig anläggning kommer till stånd. I denna fråga finns det anledning att fundera mer principiellt över hur moderna krav ska kunna möta och samverka med kulturmiljöer som ingår i det nationella kulturarvet. I ett motsvarande fall, Ornässtugan, har det visat sig att en i hög grad omdiskuterad besöksanläggning mycket väl smälter in i den befintliga miljön.

BO JONSSON
Generaldirektör

